

Helsingin sosiaaliviraston johtava lakimies Tapio Rätty käsittelee neljässä osassa lastensuojelulain pakkokeinojen muutoksia. Eduskunta on hyväksynyt lakimuutokset. Ne tulevat voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun presidentti on vahvistanut lakiuudistuksen.

Lakisivut tarjoavat juridista hyötytietoa sosiaalialan ammattilaisille.

Juristin nurkkaus -palstan lisäksi sivuilla julkaistaan muita sosiaalialan juristien kirjoituksia, lakiuutisia ja lakitiedon verkkopalvelujen esittelyjä.

Vireillä eduskunnassa -palstalle kootaan hallituksen lakiesityksiä.

Kerro meille, mitä aiheita toivot sivuilla käsiteltävän:
palaute@sosiaaliturva.fi

Kirjoitussarjan päätösosa käsittelee erityistä huolenpitoa sekä rajoustoimenpiteiden käytön valvontaa.

LASTENSUOJELULAIN PAKKOKEINOJEN MUUTOKSET, OSA 3/4

Kiinnittäminen on lastensuojelulain mukainen uusi rajoitustoimenpide. Kiinnittäminen voi tulla rangaistavaksi, jos siinä on käytetty suurempaa voimaa kuin lapsen rauhoittamisen välttämättä vaatii. Kiinnittämisen lioittelusta säädetään rikoslaissa.

Kiinnittäminen on mahdollista lapsen rauhoittamiseksi

Lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä voidaan kohdistaa vain laitoshuollossa olevaan huostaanotettuun lapseen. Rajoitustoimenpiteitä sovelletaan kaikissa laitoksissa, myös yksityisissä. Sen sijaan perhehoidossa toimenpiteitä ei saa käyttää.

Kiinnittäminen (31 c §)

Laitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi lapsen rauhoittamiseksi pitää kiinni hänestä, jos lapsi sekavan tai uhkaavan käyttäytymisensä perusteella todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita. Kiinnittäminen on sallittua myös, jos se on välttämätöntä lapsen oman tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän vaarantumisen vuoksi tai omaisuuden merkittävän vahingoittumisen estämiseksi.

Kiinnittämisen on oltava luonteeltaan hoidollista ja huollollista. Kiinnittäminen voi myös sisältää lapsen siirtämisen. Kiinnittäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.

Välineiden käyttö kielletty

Kiinnittämisenä tarkoitetaan pelkästään lapsen fyysistä kiinnittämistä. Sen yhteydessä ei ole sallittua käyttää minkäänlaisia välineitä.

Säännöksen tarkoittama mahdollisuus puuttua lapsen henkilökohtaiseen koskemattomuuteen on tarkoitettu vain välitöntä puuttumista vaativiin tilanteisiin, joissa lapsen aggressiivisuudesta, tuskaisuudesta tai muusta vastaavasta syystä johtuva sekava tai uhkaava käyttäytyminen on pysäytettävä ja lapsi rauhoitettava.

Kiinnittämistä on pidettävä aina viimeisjaisena keinona.

Kiinnittäminen voi tulla rangaistavaksi

Kiinnittämiseen turvautuneen henkilön on annettava siitä laitoksen johtajalle kirjallinen selvitys. Jos laitoksen johtaja on turvautunut kiinnittämiseen, hänen on annettava siitä selvitys sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle.

Kiinnittämisen lioittelusta säädetään rikoslaissa. Kiinnittäminen voi tulla rangaistavaksi, jos säännöksen tarkoittama välttämättömyyedellytys ei täyty tai siinä on käytetty suurempaa voimaa kuin tavoitteen saavuttaminen eli lapsen rauhoittaminen välttämättä vaatii.

Kiinnittämisen syyt ja perusteet on kirjattava lasta koskeviin asiakirjoihin.

Liikkumisvapauden rajoittaminen (32 §)

Lapselle saadaan asettaa määräajaksi kielto poistua laitoksen alueelta, laitoksesta tai tietyn asuinyksikön tiloista, jos lapsi on otettu huostaan sillä perusteella, että hän on vaarantanut vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päiheteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin verrattavalla käyttäytymisellään. Liikkumisvapauden rajoittaminen edellyttää lisäksi, että se on lapsen huollon järjestämiseksi välttämätöntä ja hänen etunsa mukaista.

Rajoittamista ei saa määrätä laajempaan eikä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen hoito- ja kasvatus välttämättä edellyttää. Liikkumisvapauden rajoittamisen tavoitteena on, että lapsi poistuu päätöksessä yksilöidyltä alueelta vain yhdessä työntekijän kanssa. Lapsen tavanomaisen elämän toimintamahdollisuudet, kuten koulunkäynti, harrastustoiminta, retkelle osallistuminen tai muu vastaava toiminta tulee pyrkiä turvaamaan.

Kun rajoittamisesta päätetään, lapsen omat

toivomukset ja mielipide asiassa tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla. Liikkumisvapauden rajoittamista ei saa käyttää rangaistuksena. Jos liikkumisvapauden rajoittamispäätöksen ohella rajoitetaan tosiasiaa myös lapsen yhteydenpitoa läheisiinsä, yhteydenpidon rajoittamisesta on tehtävä erillinen päätös.

Liikkumisvapauden rajoittamisesta tehtävä hallintopäätös

Liikkumisvapauden rajoittamisesta tehdään muutoksenhakuelpoinen hallintopäätös. Rajoittaminen ei saa jatkua ilman uutta päätöstä yli 7:ää vuorokautta. Yhtäjaksoisesti rajoittaminen saa jatkua enintään 30 vuorokautta. Rajoitustoimenpide on lopetettava heti, kun se ei ole enää välttämätöntä lapsen huollon järjestämiseksi.

Päätöksen lyhytaikaisesta liikkumisvapauden rajoittamisesta tekee laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Seitsemää vuorokautta pidemmästä yhteensä enintään 30 vuorokautta kestävästä rajoituksesta päättää sosiaalihuollosta vastaava toimielin. Laitoksen on viipymättä ilmoitettava sille rajoittamisesta päätöksen tekemistä varten.

Eristäminen (32 a §)

Lapsi saadaan eristää laitoksen muista lapsista, jos hän käyttäytymisensä perusteella on vaaraksi itselleen tai muille tai jos eristäminen on muusta erityisen perustellusta syystä lapsen hengelle, terveydelle ja turvallisuudelle välttämätöntä. Eristämistä ei saa määrätä laajempaan eikä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen huolenpito ja hoito välttämättä edellyttää.

Eristämistä ei saa ilman uutta päätöstä jatkaa yhtäjaksoisesti yli 24:ää tuntia. Eristäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.

Päätöksen eristämistä tekee laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Eristämisen aikana huolehdittava lapsen turvallisuudesta

Eristämisen tulee tapahtua laitoksen hoito- ja kasvatushenkilöstön jatkuvan huolenpidon alaisena. Kun lapsi on eristetty, on samalla määrättävä siitä, kenen tehtävänä on huolehtia lapsen turvallisuudesta. Eristämisen aikana lapsen olosuhteet on järjestettävä siten, että

lapsi saa riittävän huolenpidon ja hoidon sekä mahdollisuuden keskustella hoitajan kanssa.

Eristämistä voidaan välittömästi jatkaa uudella päätöksellä vain, jos eristämisen edellytykset ovat edelleen olemassa. Edellytyksenä on lisäksi, ettei lapsen hoitoa ole tarkoituksenmukaista tai mahdollista järjestää muulla tavalla. Eristämisen pisin kokonaisaika ei saa ylittää 48:aa tuntia.

Ennen eristämisen jatkamista koskevan päätöksen tekemistä lapselle on suoritettava lääkärin tarkastus, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta. Lääkärin tarkastus tulee tarvittaessa tehdä myös eristämisen alkaessa tai eristämisen aikana.

Eristämistä ei voi käyttää kasvatuksellisilla perusteilla

Eristäminen ei saa koskaan olla rangaistus. Sen sijasta on aina ensin mietittävä muita lievempiä keinoja. Eristämistä ei voida myöskään käyttää kasvatuksellisilla perusteilla.

Säännös edellyttää lapsen tilanteen jatkuvaa seurantaa. Lasta ei voi jättää eristämislanteessa yksin ilman, että hoitohenkilöstö on jatkuvasti kuuloetäisyydellä lapsesta ja pystyy välittömästi lapsen kutsuessa olemaan hänen apunaan ja tukena hänen tarvitsemallaan tavalla.

Eristämisessä käytetyn paikan tulee olla lapsen hoidon ja huolenpidon kannalta tarkoituksenmukainen. Koska eristäminen ei voi koskaan olla rangaistus, eristämipaikka ei saa ilmentää rangaistusluonteisuutta. Eristämishuoneessa on oltava valoa ja puhdasta vettä.

Eristetylle lapselle on turvattava mahdollisuus vessassa käyntiin ja peseytymiseen, ruokailuun ja raittiiseen ilmaan. Lapselle tulee myös järjestää mahdollisuus keskusteluun hänelle läheisen laitoksen työntekijän, kuten omahoitajan kanssa, jos lapsi sitä haluaa.

Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön tulee viipymättä ilmoittaa eristämisestä tai sen jatkamisesta sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle.

Eristämisestä on tehtävä hallinnollinen päätös. Siitä voi valittaa. ●

Lastensuojelulaki (1983/683) valtion säädöstietopankissa: www.finlex.fi

LAKIUUTISIA

Huostaanottopäätös ei rauennut lapsen pakoilusta huolimatta

● Lapsen huostaanottopäätös pysyi voimassa, vaikka sitä ei ollut onnistuttu panemaan täytäntöön kolmen kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulon jälkeen. Näin päätti korkein hallinto-oikeus huhtikuussa antamassaan päätöksessä. Lastensuojelulain 21 §:n mukaan päätös huostaanotosta raukeaa, jollei sitä ole pantu täytäntöön kolmen kuukauden kuluessa siitä kun päätös on saanut lainvoiman.

Lautakunta oli huostaanottoa koskevan päätöksensä jälkeen ryhtynyt huostaanoton täytäntöönpanoon muun muassa pyytämällä poliisilta virka-apua ja hankkimalla lapselle sijaiskodin.

Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan huostaanottoa ja sijaishuoltoa koskeva lainvoimaiseksi tullut päätös ei rauennut, vaikka lapsi oli pakoillut ja häntä oli piiloteltu yli kolme kuukautta huostaanottopäätöksen lainvoimaiseksi tulon jälkeen. Ratkaisevaa oli se, että viranomaisena oli pyrkinyt päätöksen täytäntöönpanoon lainkohdassa asetetussa määräajassa.

Korkein hallinto-oikeus 12.4.2006, taltio 874.

www.finlex.fi > Oikeuskäytäntö > Korkein hallinto-oikeus

VIREILLÄ EDUSKUNNASSA

MUUTOKSIA YKSITYISHENKILÖN VELKÄJÄRJESTELLYN

Velallisen velvollisuus maksaa velkojaan lisää maksuohjelman aikana saamallaan lisätuloilla lievenisi. Hänen olisi käytettävä lisätuloistaan puolet velkojen maksuun ja puolet jäisi hänen omaan käyttöönsä. *Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta (HE 30/2006).*

TYÖTTÖMÄN TOTEUTTEVA HETI HÄNELLE LAADITTUA SUUNNITELMAA

Työnhakijan edellytettäisiin työttömyysaikana toteuttavan omatoimisesti työnhakusuunnitelmaansa, aktiivisuusuunnitelmaansa, kotoutumissuunnitelmaansa tai työllistymisohjelmaansa heti, kun sellainen on hänen kanssaan laadittu. Nykyisin yhteistyövelvollisuus alkaa vasta viiden kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoimapolvelusta annetun lain 5 luvun 4 §:n ja 7 luvun 3 §:n sekä työttömyysturvalain 2 luvun 20 §:n ja 7 luvun 5 §:n muuttamisesta (HE 45/2006)

Hallituksen esitykset löytyvät valtion säädöstietopankista, Finlexistä. Sieltä selviää myös asian käsittelyvaihe eduskunnassa. www.finlex.fi > Hallituksen esitykset